

MEZINÁRODNÍ DEN POROZUMĚNÍ VÝVOJOVÉ PORUŠE JAZYKA

**DLD
NENÍ VIDĚT**

17. ŘÍJNA 2025

#DLDDAY

POMOZ MI ŽÍT S DLD

- Mluv pomaleji ●
- Dej mi více času na odpověď ●
- Používej jednodušší a kratší věty ●
- To co říkáš podpoř gestem, obrázkem, barvou ●
- Neodsuzuj mě ●
- Pochop, že se stydím říct, že nerozumím ●
- A že se trápím, že mi nerozumíš ty ●

**DLD (DEVELOPMENTAL LANGUAGE DISORDER) JE GENETICKY PODMÍNĚNÁ
VÝVOJOVÁ PORUCHA JAZYKA S OBTÍŽEMI V POROZUMĚNÍ A VYJADŘOVÁNÍ**

17.10.2025

SVĚTOVÝ DEN VÝVOJOVÉ DYSFÁZIE - #DAYDLD

VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE =

Vývojová porucha jazyka (VPJ) = Developmental language disorder (DLD)

Opomíjená a nepochopená porucha jazyka v dětské populaci.

Nejčastější nemocí, o kterou se starají kliničtí logopedi.

Každý 14. člověk v populaci má DLD!!!

Dříve se jmenovala „expresivní porucha řeči“, „specifická porucha jazyka“ nebo ještě dříve byla skryta mezi „lehkou mozkovou dysfunkcí“.

DLD není nic nového, jen se zpřesňuje a ujasňuje vznik této nemoci, její projevy a možnosti terapie.

Proč je v Mezinárodní klasifikaci nemocí?

DLD je geneticky podmíněné onemocnění a studie pomocí neurozobrazení prokázaly strukturální a funkční změny v mozku. Patří mezi **neurovývojové poruchy**, které jsou často souběžné.

Základní charakteristika DLD

DLD je skrytá, okem neviditelná.

Lidé s DLD se mylně považují za divné, líné, nevychované nebo dokonce i hloupé.

DLD se projeví v dětství, ale přetrvává do dospělosti.

DLD postihuje lidi na celém světě.

DLD je velmi běžná, v populaci 7-15 %, častěji se vyskytuje u mužského pohlaví.

DLD je často souběžná s dalšími poruchami.

DLD významně ovlivňuje emocionální a sociální pohodu.

Způsobuje obtíže v:

- porozumění slovům, větám, konverzaci, abstraktním pojmům
- obtížně si vybavují slova, která znají
- vytváření více chyb ve verbálním a písemném sdělení
- organizaci konverzace, vyprávění a kauzalitě
- porozumění čteného textu
- psychické pohodě, sebevědomí, blízkých vztazích, ve škole a v zaměstnání.

Jak vznikne DLD?

Jde o multifaktoriální (komplexní) poruchu, tedy vzniká souběhem genetických, epigenetických a enviromentálních faktorů.

Tedy **geneticky podmíněné onemocnění** ovlivňují i vlivy z prostředí:

- intoxikace plodu před narozením
- hypoxie plodu
- předčasně narozené děti
- duševní a fyzické zdraví matky
- virové infekce
- kvalita spánku
- socioekonomický status a s tím spojený životní styl (strava, volnočasové aktivity)

Proč nyní stoupá počet dětí s vývojovou poruchou jazyka.

Aktuální vědecká otázka.

Pravděpodobně jde o kombinaci mnoha faktorů. Obecně lze tvrdit, že se zlepšilo vědecké povědomí o DLD a tím se zlepšila a zpřesnila diagnostika. Stoupá počet nedonošených dětí. Stoupá stresové zatížení lidské populace, úzkostné prožívání. Stoupá počet zjednodušených, zejména vizuálních, informací, a tím se snižuje kritické myšlení a dialog. Stoupá nepřiměřené pasivní nadužívání technologií. Stoupá tendence k izolaci a vyšší ochraně sebe a své rodiny, a tím se snižuje přirozený lidský kontakt, zkušenost a podpora samostatnosti.

Stoupající počet diagnostikovaných případů tak může částečně odrážet skutečný nárůst výskytu, ale částečně také **lepší citlivost systému k rozpoznání potíží**, které dříve zůstávaly skryty.

DLD je složitější, než se zdá

Jak tak u nemocí bývá, někdo má lehké až obtížně zachytitelné projevy, jiný má výrazné projevy a nejvíce je těch se středně závažnými příznaky vývojové dysfázie. Všechny stupně s sebou nesou komplikace pro kvalitu života.

Děti s velmi lehkou vývojovou dysfázií mohou být často přehlédnuté, a pak se všichni diví, jak to, že má obtíže ve škole například s pozorností, se čtením, psaním nebo s pochopením složitých zadání úkolů. Naopak rodinu dětí s těžkou vývojovou dysfázií, které mají výrazné obtíže rozumět a používat mateřský jazyk, trápí starosti, co s ním bude. Jak zvládne školu, zda najde práci, bude mít rodinu apod.

Přidružené obtíže

Většina lidí má k DLD přidružené další neurovývojové poruchy (většinou 2-3):

- vývojovou poruchu učení (dyslexii, dysgrafii, dysortografii, verbální alexikální dyskalkulii atd.)
- poruchu výslovnosti (dyslálii)
- ADHD
- poruchu motorické koordinace (dyspraxii)
- poruchu plynulosti řeči (koktavost)
- selektivním mutismus
- poruchu autistického spektra
- vývojovou poruchu intelektu

Lidé s DLD však mohou mít i sluchovou vadu, poruchu hlasu, myofunkční poruchu, poruchu senzorické integrace nebo jiné onemocnění (alergie, epilepsie, metabolické poruchy atd.)

Lidé s DLD mají vysoké riziko vzniku **emočně-sociálních obtíží**:

internalizované obtíže – plachost, úzkost, deprese, izolace, dysregulace systému

externalizované chování – agrese, opoziční chování, závislost

Snížená schopnost správně jazyk používat a rozumět mu vede k nesprávnému pochopení a reakci na konkrétní sociální situaci, čímž se zvyšuje riziko, že lidé s DLD mohou být navedeni k nesprávnému chování, jsou často terčem šikany či zneužití.

Kdy je vhodné jít k odborníkovi?

V současné době jsou odborníci schopni zachytit podezření na vývojovou poruchu jazyka již od 2. roku věku dítěte. Přestože je včasnost diagnostiky důležitá z pohledu léčebné strategie, musíme mít na paměti její obtížnost, a z toho plynoucí možnost záměny stanovení diagnózy.

Lze vývojovou dysfázii vyléčit?

Bohužel, kromě většiny poruch výslovnosti a přechodných tiků nelze žádnou neurovývojovou poruchu zcela vyléčit, tedy ani vývojovou dysfázii, ale záleží na mnoha okolnostech (závažnosti, typu, komorbiditě, intelektu). Avšak ovlivnit projevy vývojové dysfázie a její dopady terapeuticky lze.

Při komplexním vyšetření klinický logoped zjistí, které oblasti jsou nejvýrazněji zatíženy a tím směrem vede terapii. Ideální situace je, pokud se dítě s vývojovou dysfázií dostane k odborníkovi co nejdříve. Rodič dostane informaci o podstatě diagnózy (diagnóz), jakým způsobem má s dítětem komunikovat (tzv. komunikační strategie ušité na míru konkrétnímu dítěti) a jak k němu přistupovat.

Co mohou udělat rodiče?

Rodiče mohou udělat mnohé. Prvním krokem je časná návštěva klinického logopeda. Pokud mají rodiče jakékoliv podezření nebo pocit, že jazykový vývoj dítěte neprobíhá obvyklým způsobem, je lepší obrátit se na odborníka včas.

Pokud se po vyšetření potvrdí riziko onemocnění, anebo je rovnou stanovena diagnóza vývojové dysfázie, pak je nezbytně nutné, aby rodič tuto problematiku pochopil a s respektem přijal. To je ovšem práce klinického logopeda, aby dokázal vysvětlit rodičům, co je přibližně čeká a proč. Plné přijetí skutečnosti, že dítě má vývojovou dysfázii je základním bodem pro zvýšení efektivity terapie a snížení rizika vzniku emočně-sociálních obtíží.

Existuje také mnoho ucelených metodik na nácvik sluchového vnímání, koncentrace pozornosti, senzorických a motorických dovedností, které jsou pro děti s dysfázií vhodné. Typy a doporučení dává klinický logoped, ale také kliničtí psychologové, poradenská zařízení, speciální pedagogové a v neposlední řadě stále čtenější svépomocné skupiny rodičů

dětí s dysfázií na sociálních sítích. Efektivní je koordinace péče, kterou by nejlépe měl řídit jeden odborník, v případě dominance vývojové dysfázie tedy zkušený klinický logoped.

Rodiče by se měli obrnit proti reakcím okolí. Stále dost přetrvávají mýty a rychlé odsouzení z neznalosti. Důležité je si vždy uvědomit, že rodičovská obava je vždy oprávněná a velmi často správná.

Co je pro dítě s vývojovou dysfázií nejdůležitější?

- **Bezpečné a milující prostředí**

Dítě potřebuje cítit jistotu, přijetí a stabilitu.

- **Respektující a podporující vztah**

Komunikace založená na trpělivosti, porozumění a důvěře.

- **Naplnování aktuálních potřeb**

Vnímat, co dítě právě teď potřebuje – emočně, fyzicky i vývojově.

- **Podpora samostatnosti**

Umožnit dítěti zkoušet věci samo, povzbuzovat jeho iniciativu a sebevědomí.

Ukázka jazykového projevu chytrého dítěte s těžkou vývojovou poruchou jazyka (chlapec, 10 let):

"O Perníkové chaloupce

Byl jednou holčička a kluk. Klik se jmenoval...hmmm...Jak se jmenuje?...Jeníček a Mařenka. A měli tatínka hodnýho, ale byl jednou novou maminku, porotže jejich máma jmenovala se macecha a měla...hmmm...umřela. No a on tatínek má novýho mámu, která je zlej ještě víc.... A maminka atínek si ještě jednou povídali osamotě, když Jeníček a Mřenka spali a protože Jeníček měl jít na...hmmm...napít se. A oni ulyšeli maminku, jak mluvěj s tatínkem. Oni se dmluvili, jeslit Jeníčku a Mařenku nedají v lese samotě, tak že ona odejde...."

Tento chlapec umí skvěle matematiku, angličtinu a hru na bicí.

Základní přístupy k dětem s DLD ve škole (zdroj: RADLD.org):

1) CÍLENÁ A EXPLICITNÍ VÝUKA

podrobné vysvětlení, modelování správných odpovědí, opakované procvičování, důsledná zpětná vazba, rozvoj slovní zásoby

2) INTERAKTIVNÍ VÝUKA

častější jednoduchý dialog, jednoduché kontrolní otázky

3) VÝUKOVÉ STRATEGIE

rozvoj metakognice - děti se učí rozpoznat, co jim dělá obtíže, a společně s učitelem hledat vhodné strategie, jak je řešit

4) POUŽÍVAT VIZUÁLNÍ POMŮCKY

pro zvýraznění obsahu i prozódie, např. schémata, piktogramy či barevné značení mohou výrazně usnadnit porozumění

5) BEZPEČNÉ A VZTAHOVÉ PROSTŘEDÍ

Důvěra, respekt, pozitivní očekávání podpora sebehodnocení a vnímání vlastní hodnoty, role Experta – zažít úspěch

6) PROSTŘEDÍ VE VYUČOVÁNÍ

citlivost ke studentům, zohlednění jejich perspektivy, vyhýbat se nevhodným výukovým metodám (např. genetická metoda čtení) analýza a řešení problémů s cílem zlepšit akademické dovednosti

7) ROZVOJ SEBEURČENÍ

podpořit aktivitu, samostatnost, sebeobhajobu, dokázat si stanovit cíl, činit rozhodnutí

8) HODNOCENÍ VÝUKY

identifikovat cíle učení, rozhodnout co a JAK zlepšit

Děti DLD jsou ve škole často vystaveni **ZNEUŽITÍ A ŠIKANĚ!!!**

Děti s DLD mají obtíže udržet pozornost v **HLUKU A ŠUMU!!!**

Základní opatření na pracovišti pro podporu lidí s DLD (zdroj: RADLD.org):

Lidé s vývojovou poruchou jazyka mohou být velmi schopní, tvořiví a empatičtí kolegové. Ve vhodně nastaveném pracovním prostředí často vynikají sociálními dovednostmi a týmovou spoluprací. Aby však mohli naplno rozvinout svůj potenciál, je důležité přizpůsobit některé komunikační a organizační aspekty práce jejich potřebám.

1) POUŽÍVEJTE DENÍK (zaměstnanec si zaznamená všechny důležité informace, rozpis úkolů, údaje pro kvalitní provedení práce)

2) VYTVOŘTE HARMONOGRAM (strukturovaný rozvrh pracovního dne, který pomáhá vytvářet rutinu a předvídatelnost)

3) BUĎTE KONKRÉTNÍ, DEMONSTRUJTE REALITU (vysvětlujte prakticky, ukazujte na příkladech, využívejte reálné situace místo abstrakcí)

4) POSKYTNĚTE VIZUÁLNÍ INSTRUKCE (Používejte názorné pomůcky, schémata, obrázky, seznamy kroků nebo kontrolní listy)

- 5) UDĚLEJTE SI ČAS NA ROZHOVOR (pomalu, jednoduše, dejte čas na odpověď)
- 6) BUĎTE POZORNÝ K POCITŮM (uvědomte si, že zaměstnanec nemusí mít dostatečný slovník pro vyjádření emocí nebo potřeb – sledujte i neverbální signály)
- 7) PŘÍZPŮSOBTE KOMUNIKACI (naslouchajte, ověřujte porozumění, dejte prostor pro otázky a potvrzení)
- 8) PODPORUJTE JEDNODUCHÉ ÚPRAVY PRACOVNÍCH PODMÍNEK
(nabídněte pomocné nástroje – časovač, mobilní aplikace, možnost sluchátek nebo práce z domova).

Lidé s DLD jsou velmi **KREATIVNÍ, EMPATIČTÍ, SOCIÁLNÍ** – v týmu jsou velmi cení!

Tipy Dana a Darii pro hledání slov

Ahoj kamaráde! Chápeme, jak frustrující může být, když si nemůžeš vzpomenout na správné slovo právě ve chvíli, kdy ho potřebuješ. Doufáme, že ti tyto tipy pomohou stejně dobře, jako pomáhají nám. Zvládneš to!

– Dan a Daria

Vytvoř si v mysli obraz toho, co chceš říct	Pojmenuj kategorii	Popiš to
Předved' to (Danove oblíbené)	Nakresli to (Dariino oblíbené)	Jakou velikost nebo tvar to má?
Popiš, jak se to používá	Řekni, na co to začíná	Řekni, co si s tím spojuješ

www.empoweredldparenting.com

Dan a Daria radí: Umění sebeobhajoby

Ahoj kamaráde! 🗣️

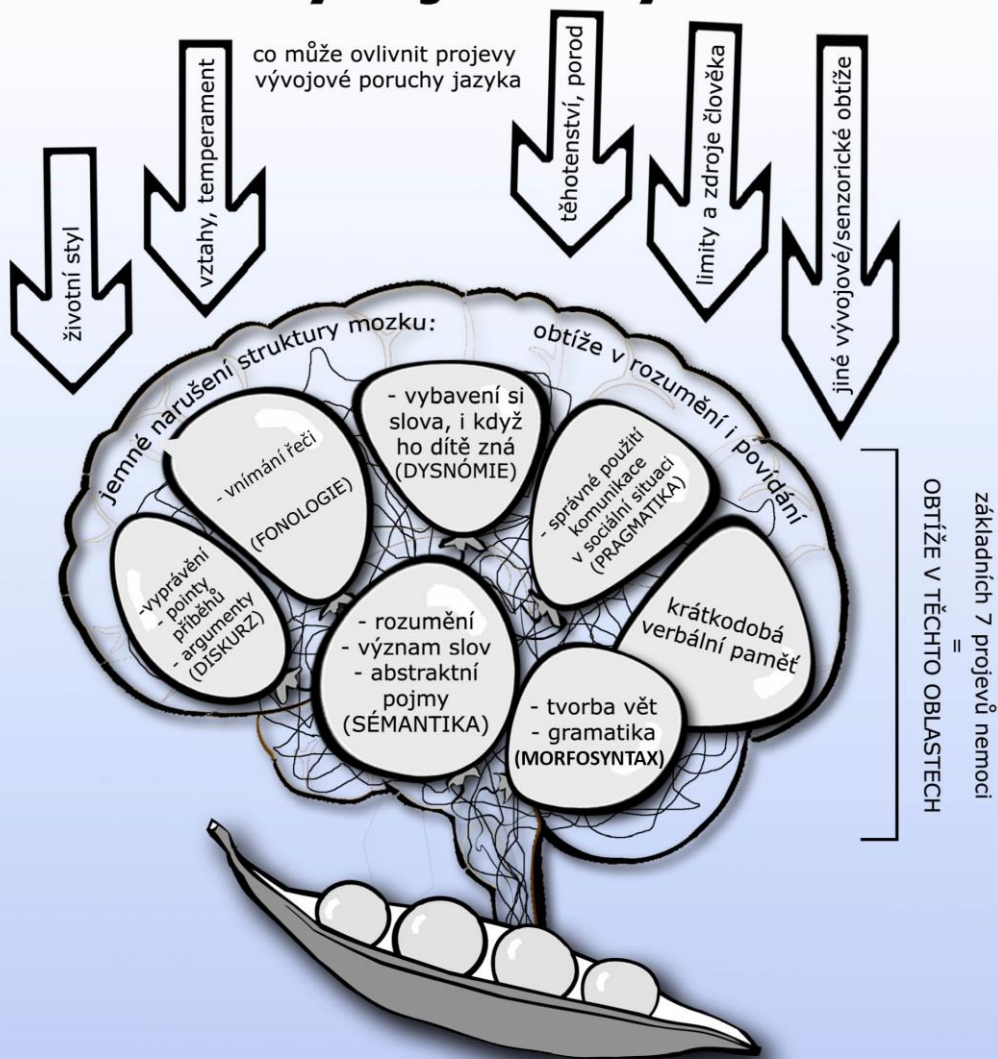
Sebeobhajoba znamená umět se ozvat a říct, co potřebuješ. Je to o tom, dát ostatním najevo, co ti pomáhá být v pohodě a uspět. Ty sám/sama víš nejlíp, co potřebuješ – a tvůj hlas je důležitý!

Tady jsou naše oblíbené způsoby, jak si o to říct!

– Dan a Daria 🗣️🌟

Dej si pauzu Potřebuju pomoc. Potřebuju pauzu. Ještě nejsem připravená.	Zjisti, co ti pomáhá Lépe se učím s obrázky. Pomáhá mi, když to slyším a zároveň vidím.. Když je ticho, pracuje se mi líp.	Neboj se říct, co cítíš Nerozumím tomu. Můžeš mi to říct jinak? Tohle je pro mě těžké.
Nezapomeň si říct o své pomůcky Potřebuju svá sluchátka. Můžeš mi prosím dát seznam? Můžu si prosím vzít své obrázky?	Rozděl si to na menší kroky Rozdělme to na menší části. Pomůžeš mi sepsat jednotlivé kroky??	Svěř se někomu, komu věříš Potřebuju tvou pomoc. Můžu říct, jak se cítím?
Je v pořádku být nervózní Jsem trochu nervózní, ale pořád říkám, co potřebuju. Zvládám i náročné úkoly.	Je v pořádku zeptat se znovu Pořád potřebuju pomoc. Můžu ti znovu říct, co bych potřeboval? Pořád mám poruchu jazyka (Vývojovou dysfázii) a pořád potřebuji obrázky..	Raduj se z toho, že říkáš, co cítíš! Mám radost, že jsem řekla, co cítím! Je čím dál jednodušší si říct o to, co potřebuju! Bylo to těžké, ale zvládla jsem to!

Vývojová porucha jazyka = DLD neboli vývojová dysfázie

GENETICKÝ ZÁKLAD

může se vyskytovat společně: - porucha výslovnosti - dyspraxie verbální, orální, grafická - syndrom ADHD - specifické poruchy učení - vývojová koktavost - poruchy autistického spektra - elektivní mutismus - úzkostné poruchy - hraniční/snížený intelekt	SILNÉ STRÁNKY - soucitnost - tvořivost - sociálnost - jedinečnost „myslitel“	vnímání limitů - vliv na sebejistotu: - významně vysoké riziko vzniku sociálních poruch, poruch emocí, poruch chování - plachost, úzkost, strachy až fobie, emoční nestabilita, tendence k izolaci, psychosomatizace, tendence k závislosti - nízké sebevědomí až sebedehonestace - hledání úlevy (úniky, technologie, drogy)
---	--	--

MOŽNÁ POMOC: centra rané péče, klinická logopedie, klinická psychologie, foniatrie, psychiatrie, neurologie, psychoterapie, speciálně pedagogická centra, pedagogicko-psychologické poradny, trénink dle Elkonina atd.

(C) Barbora Richtrová

Asociace klinických logopedů ČR www.klinickalogopedie.cz

Zdroje:

BISHOP DVM, SNOWLING MJ, THOMPSON PA et al. (2017). Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *J Child Psychol Psychiatry* 2017; 58 (10): 10681080.

BOERMA, T., TER HAAR, S., GANGA, R., WIJNEN, F., BLOM, E., & WIERENGA, C. J. (2023). What risk factors for Developmental Language Disorder can tell us about the neurobiological mechanisms of language development. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 105398.

OŠLEJŠKOVÁ, H., BÝTEŠNÍKOVÁ, I. (2024) Důsledek nadužívání digitálních "screen" technologií v raném věku. Virtuální autismus v kontextu postnatálního vývoje mozku. In *Pediatric pro praxi*, 25, 4, 224-229. [online.] Dostupné z: [Pediatr. praxi: Důsledek nadužívání digitálních "screen" technologií v raném věku. Virtuální autismus v kontextu postnatálního vývoje mozku.](#)

OŠLEJŠKOVÁ, H. (2010). Neurovývojové poruchy a jejich důsledky v dospělém věku. In *Neurologie pro praxi*, 11, 6, 368. [online.] Dostupné z: <http://neurologiepropraxi.cz/pdfs/neu/2010/06/02.pdf>.

POSPÍŠILOVÁ, L. (2022). Doporučení pro vývojovou dysfázii – verze 2022. In *Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie*, 85/118, 6, 515-519. [online.] Dostupné z: <https://doi.org/10.48095/cccsnn2022515>.

POSPÍŠILOVÁ, L. (2018). Neurovývojové poruchy a klinická logopedie In NEUBAUER, K. a kol. (2018) *Kompendium klinické logopedie*. Praha: Portál, 183-222.

POSPÍŠILOVÁ, L., HRDLÍČKA, M., KOMÁREK, V. (2021). Vývojová dysfázie-funkční a strukturální korelace. In *Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie*, 84, 3, 237-244. [online.] Dostupné z: <https://doi.org/10.48095/cccsnn2021237>

POSPÍŠILOVÁ, L. (2019). Vývojová dysfázie současnosti. In *Listy klinické logopedie*, 3, 1, 48-54. DOI: 10.36833/kl.2019.011.

POSPÍŠILOVÁ L. Komorbidní psychiatrická onemocnění u vývojové dysfázie (vývojové poruchy jazyka). *Listy klinické logopedie*. 2023;7(2):4-12. doi: 10.36833/kl.2023.018.

RICHTROVÁ, B. (2021). Emočně-sociální obtíže u dětí s vývojovou dysfázií. In *Listy klinické logopedie*, 5, 2, 37-43. DOI: 10.36833/kl.2021.029.

RICHTROVÁ, B. (2019). Vývoj sebeobrazu u dětí s vývojovou dysfázií. In *Listy klinické logopedie*, 3, 1, 29-35. DOI: 10.36833/kl.2019.007.

SNOWLING, M. J., HAYIOU-THOMAS, M. E., NASH, H. M., HULME, C. (2020). Dyslexia and Developmental Language Disorder: comorbid disorders with distinct effects on reading comprehension. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*. [online]. 61(6), s. 672-680. DOI: 10.1111/jcpp.13140.

SYLVESTRE, A., BRISSON, J., LEPAGE, C., NADEAU, L., DEAUDELIN, I. (2015). Social participation of children age 8–12 with SLI. In *Research in developmental disabilities*, 49-50, 354-370. DOI: 10.3109/09638288.2015.1074730.

ZEMÁNKOVÁ, A. (2024). Opožděný vývoj jazykových schopností v kontextu dosavadních vědeckých poznatků. In *Listy klinické logopedie*, 8, 2, 4-13. DOI: 10.36833/kl.2024.022.